

ЗООЛОГІЧНА ЛЕКСИКА В УКРАЇНСЬКОМУ СПОРТИВНОМУ ДИСКУРСІ

Карабуга О. П., Мандич Т. М.

ВСТУП

Сучасний спортивний дискурс має асоціативно-змістові перетини з відносно сталою зоологічною терміносистемою. Потрапляючи в контекст спорту, частина зоолексем переходить до статусу онімів, спортивних термінів, інша – стає засобами вторинної номінації, набуває образних значень.

Метою дослідження є семантико-стилістична характеристика зоологічної лексики в сучасному українськомовному спортивному дискурсі з аналізом її нових функцій.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- 1) зафіксувати в публіцистичних і науково-методичних джерелах спортивної тематики зоологічну лексику як змістотвірний компонент спортивного дискурсу;
- 2) проаналізувати і проілюструвати семантико-стилістичні особливості зоологічної лексики в спортивному дискурсі;
- 3) визначити функції зоологічної лексики, що входить до складу спортивних онімів, термінів і жаргонізмів, засобів вторинної номінації.

Уживання зоологічної лексики в спортивному дискурсі є явищем не випадковим. Журналісти, коментатори, діячі спорту або вболівальники, які є авторами тих чи тих висловлювань із зоологічним компонентом, продукують мовні засоби на підставі асоціацій зі світом тварин, який за поведінковою моделлю, характеристикою представників, зовнішніми показниками нагадує процес змагання, спортсменів, взаємодію в команді та інші спортивні поняття.

Увесь фактичний матеріал, що доводить тісний взаємозв'язок поняттєвої сфери спорту та зоології й, відповідно, вербалізацію цього зв'язку, представляємо у вигляді схеми, де відображено можливі результати вживання зоологічної лексики у спортивному дискурсі.



Детальніше проаналізуємо вживання зоологічної лексики як онімів, термінів, жаргонізмів і засобів вторинної номінації з ілюстрацією практичного використання зоолексем як репрезентантів понять спорту.

1. Зоологічна лексика як об'єкт дослідження в мовознавстві

Зоологічна лексика, будучи невід'ємною частиною словникового складу української мови, уже проаналізована мовознавцями в різних аспектах. У дослідженнях лінгвістів кінця ХХ – початку ХХІ століття приділено значну увагу як природничій термінології загалом, так і зоологічній зокрема. Науковців цікавить і формування структури біологічного тексту (А. Герд)¹, і семантичні зміни в процесі творення термінів природничих текстів (Є. Карпіловська, О. Кочерга, Є. Мейнарович)², і структурно-семантичні найменування орнітофауни (Е. Рукіна)³, а також назви птахів у лексико-фразеологічних одиницях української мови (А. Богуцька)⁴, лексико-семантична та словотвірна структура зоолексем (О. Карабута)⁵, словотвірні моделі назв тварин і

¹ Герд А.С. Формирование терминологической структуры русского биологического текста. Ленинград : Изд-во ЛГУ, 1981. 112 с.

² Карпіловська Є., Кочерга О., Мейнарович Є. Семантична дивергенція українських термінотворчих моделей у природничих науках. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2006. № 559. С. 3–6.

³ Рукіна Э.П. Структурно-семантические наименования австралийской орнитофауны : дисс. ... канд. филол. наук. Киев, 1975. 190 с.

⁴ Богуцкая А.И. Наименования фауны в лексико-фразеологических единицах украинского языка (названия птиц) : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.02 «Украинский язык». Ужгород, 1985. 25 с.

⁵ Карабута О.П. Лексико-семантична і словотвірна структура зоологічних назв сучасної української мови : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 «Українська мова». Запоріжжя, 1997. 209 с.

рослин української мови (Р. Бачкур)⁶. Варто відзначити, що вперше лексеми на позначення тварин в українській мові вивчено на матеріалі історичних пам'яток XIV–XV ст. (В. Карпова)⁷.

Сьогодні, коли особливості зоологічної лексики висвітлені в достатній кількості класичних праць, мовознавці звертають увагу на додатковий потенціал цих слів, реалізований у нових комунікативних умовах. Дослідники встановлюють причини та наслідки зрушення семантики, яка лежить в основі творення власних назв, деяких термінів, жаргонізмів у лексиконі представників спорту й уболівальників, стилістичних засобів як важливих змістотвірних елементів медійного контенту.

Огляд наукової літератури засвідчує високу спроможність зоологічної лексики до утворення вторинної номінації. На переконання О. Тодор, «слова семантичної групи на позначення назв тварин, птахів, комах є продуктивним лексичним джерелом категорії оцінності в широкому розумінні: тут і змалювання зовнішнього вигляду людини, і характеристика її моральних якостей, її суспільної поведінки, вираження позитивного чи негативного ставлення до певної особи»⁸. Цим умотивовано те, що фауна стає продуктивною сферою-джерелом, яка запозичує подібні ознаки для репрезентації спортивних реалій. На образний потенціал зоологічної лексики також вказує Н. Гоца: «Зовнішність і звички тварин часто є підґрунтям використання їх у переносних значеннях»⁹.

Н. Лобур деталізує потенційно можливі вектори семантичних зрушень за участі зоологічних компонентів: «Аналізуючи зооморфізми, причетні до характеристики людини, можемо виділити такі аспекти цього макрополя: зовнішність (портретна характеристика), характер, інтелектуальна здатність, діяльність, поведінка, стиль життя, суспільний статус»¹⁰. Звичайно, не всі названі дослідницею аспекти

⁶ Бачкур Р.О. Структура словотвірної парадигматики українських назв тварин та рослин : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова». Івано-Франківськ, 2004. 228 с.

⁷ Карпова В. Назви тварин та слова на означення пов'язаних з ними понять у мові пам'яток XIV–XV ст. *Питання історії української мови*. Київ : Наукова думка, 1970. С. 26–52.

⁸ Тодор О.Г. Метафори-зооморфізми у складі синонімічного ряду. *Культура слова*. 1993. Вип. 44. URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/КМ/pdfs/Magazine44-19.pdf> (дата звернення: 27.12.2020).

⁹ Гоца Н.М. Зоонімічна лексика як засіб репрезентації гендерних концептів у афро-американському жіночому романі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2013. Вип. 38. С. 10.

¹⁰ Лобур Н. До характеристики зооморфізмів (на матеріалах української та чеської мов). *Проблеми слов'янознавства*. 1999. Вип. 50. С. 103.

актуальні для спортивного дискурсу, однак тематиці відповідає здебільшого подібність характеру та поведінки представників фауни і спортсменів, рідше – ігрових снарядів.

Світ тварин, безумовно, становить вагому частину нашої концептуально-мовної картини світу. За спостереженнями Т. Ніколашиної, «у мовній картині світу лінгвокреативне мислення ніби підводить людину і тварину під один знаменник, послуговуючись однаковими мовними засобами для характеристики тварини та внутрішнього стану людини або емотивної характеристики її дії, стану тощо»¹¹.

Т. Міхеєва проаналізувала терміни на позначення процесу перенесення ознак із тварини на людину й резюмувала: «У сучасній українській лінгвістиці виникає проблема номінації виду метафори, що відображає перенесення ознак тварини на людину, оскільки мовознавці пропонують різні терміни: *зооморфізм, зооморфна метафора, зооморфічна метафора, зоометафора, зоосемізм*»¹². Проведення аналогій між спортом і фауною не обмежується тільки метафорами, адже подібні механізми семантичних зрушень на основі спільності асоціацій між двома сферами простежується у функціонуванні перифраз, порівнянь і фразеологізмів.

Лексико-стилістичні особливості зоолексики в спортивному дискурсі потребують детального пояснення. Популярність різних видів спорту та їх регулярна присутність у медіапросторі стають причиною накопичення великого обсягу текстового матеріалу, який необхідно систематизувати й опрацювати. Функціонування зоолексики як онімів, термінів, жаргонізмів і засобів вторинної номінації в українсько-мовному спортивному дискурсі – той сегмент, дослідження якого зможе частково поповнити науковими фактами маловивчені аспекти асоціативних перетинів поняттєвих сфер фауни та спорту.

2. Зоологічна лексика як компонент спортивних власних назв

Власним назвам спортивних команд – командонімам – присвячує увагу В. Радзійон. Дослідниця вважає, що «вивчення мотиваційного компоненту утворення баскетбольних, гандбольних та волейбольних командонімів дозволить визначити вплив економічних факторів на спорт (комерційний чинник) та прослідкувати зв'язок назви команди з

¹¹ Ніколашина Т. Зооморфізми в жаргонно-сленговій комунікації. *Eslavistica Complutense*. 2008. № 8. С. 127–128.

¹² Міхеєва Т.І. Зооморфізм у термінологічній системі української мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2017. № 27 (1). С. 19.

її місцезнаходженням (національний чинник)¹³. Ми ж простежуємо зв'язок зоологічних компонентів з історією та символікою клубів у різних видах спорту.

Український спорт представлено командами, назви яких містять такі зоолексеми:

– у регулярному чемпіонаті Української хокейної ліги серед чоловіків – **«Сокил», «Крижані Вовки», «Білий Барс»**. Напр.: *«Донбас» здобув впевнену звитягу над «Соколом» у 17-му турі чемпіонату України з хокею з шайбою* (fhu.com.ua, 13.12.2020); *«Маріуполь» на останніх хвиликах зустрічі із «Крижаними Вовками» зумів вирвати перемогу в 16-му турі чемпіонату України* (fhu.com.ua, 11.12.2020); *В першому півфінальному матчі «Кременчук» обіграв на своєму майданчику «Білий Барс» (Біла Церква) 5:1 і виїшов вперед в серії 1:0, повідомляє Укрінформ* (УКРІНФОРМ, 02.09.2020);

– у жіночому хокеї – **ЖХК «Дніпровські Білки», ЖХК «Пантери»**. Напр.: *У роздягальні дівчата готуються до виходу на льод, команда СМК вже відіграла з «Дніпровськими білками», перемога – за гостями з Дніпра* (v-news.com.ua, 13.04.2018); *Нагадаємо, харківські «Пантери» нещодавно стали чемпіонками України* (v-news.com.ua, 13.04.2018);

– інші аматорські та професійні хокейні команди – **«Беркут», БХК «Ворони», «Запорізькі Моржі», «Галицькі Леви», «Харківські Акули»**. Напр.: *Київський ХК «Беркут» відмовився від своєї назви через події в Україні* (portal.lviv.ua, 26.01.2014); *Команда БХК «Ворони» не з'явилася на гру проти «Компаньону»* (hc.lviv.ua, 01.03.2011); *Хокейна команда «Запорізькі Моржі», можливо, зніметься з розіграшу чемпіонату України* (gazeta.ua, 13.01.2009); *ХК «Галицькі Леви» та Льодова арена у Новояворівську відзначили 10-літній ювілей* (zik.ua, 24.04.2019); *«Харківські Акули» проміняють ПХЛ на молодіжну лігу* (XSport.ua, 15.06.2012);

– у Суперлізі Федерації баскетболу України – **«Харківські Соколи», «Черкаські Мавпи»**. Напр.: *У черговому матчі «Харківські Соколи» обіграли вдома «Запоріжжя» – 79:68, повідомляє Укрінформ* (УКРІНФОРМ, 27.11.2020); *Захисник Лакі Джонс залишив клуб української баскетбольної Суперліги «Черкаські Мавпи»* (УКРІНФОРМ, 04.11.2020);

¹³ Радзійон В. Власні назви баскетбольних, гандбольних і волейбольних команд у німецькій мові: структурний та мотиваційний аспекти. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»* : збірник наукових праць / Херс. держ. ун-т. Випуск 31. Херсон: ХДУ, 2018. С. 58.

– у футбольному чемпіонаті Другої Ліги – **«Чайка»**. Напр.: *За часів виступу Спортивного клубу «Чайка» у Другій лізі ПФЛ України вже два гравця зіграли понад 50 матчів у футболці борцівців* (sc-chayka.com.ua, 08.12.2020);

– у жіночому футболі – **ЖФК «Пантери»**. Напр.: *Уманчанка із ЖФК «Пантери» – кращий гравець у жіночому футболі* (umanportal.com);

– в українській чоловічій волейбольній Суперлізі – **«ВК Барком-Кажани Львів»**. Напр.: *У Городку, що на Хмельниччині, «Барком-Кажани» проведуть матч із ВК «Епіцентр-Подільня»* (vartal.com.ua, 09.10.2020);

– в українській футзальній Першій лізі – **«Барс», «Кобра», «Сокіл», «Фенікс»**. Напр.: *Після чотирнадцятого туру «Барс» ділить з «Вега-спорт» шостий та сьомий щабель турнірної таблиці* (atbvoary.org, 21.07.2017); *Поєдинок четвертого туру Першої ліги чемпіонату України з футболу «Кобра» – «Гірник-Спорт» не відбудеться* (УКРІНФОРМ, 10.08.2018); *Вихованці «Сокола» поїдуть на збори в Бровари* (vsim.ua, 21.10.2020); *Шеф-редактор футзального порталу «5x5» та відомий коментатор Артем Терентьєв проаналізував гру футболістів «Фенікса» у сезоні 2019/20 р. та порівняв її з виступами у сезоні 2018/2019 р.* (5x5.org.ua, 30.05.2020);

– у Вищій лізі пляжного футболу – **«Катран»**. Напр.: *Два роки тому до кола призерів пробилася «Глорія», а торік «бронза» дісталася запорізькому «Катрану»* (uaf.ua, 01.10.2007);

– серед регбійних клубів – **«Сокіл», «Тигри Донбасу»**. Напр.: *РК «Сокіл» (Львів) провів першу домашню гру в чемпіонаті України з регбі-15 серед чоловічих команд Суперліги* (rugby.org.ua, 13.09.2020); *Керівництво донецьких «Тигрів Донбасу» повідомило про перенесення відразу двох ігор молодіжної ліги* (rugby.org.ua, 04.09.2013);

– в американському футболі – **«Азовські дельфіни», «Акули», «Вінницькі Вовки», «Гепарди», «Житомирські вепри», «Леви», «Орли», «Полтавські Пантери», «Хмельницькі Бізони»**. Напр.: *Херсонські «Акули» насухо обіграли миколаївських «Вікінгів» з рахунком 14:0 в ході товариської зустрічі в минулі вихідні* (news.rn, 18.03.2015); *Спортивний клуб «Вінницькі вовки» в багатьох вінничан асоціюється з американським футболом* (vezha.ua, 11.10.2019); *Господарі поля, «Житомирські вепри» стали лише третіми* (rozдумfoto.blogspot.com, 10.08.2010); *Це перша гра львівських «Левів» на домашньому полі в цьому сезоні* (zaxid.net, 06.05.2019); *Сьогодні у Полтаві відбудеться матч чергового туру першої ліги Чемпіонату України з американського футболу між*

«Полтавськими **Пантерами**» та «Азовськими **Дельфінами**» з Маріуполя (sport.pl.ua, 20.07.2019); Здолбунівські «**Орли**» на оновленому стадіоні *Локомотив* приймали команду «*Warriors*» з Луцька (zdolbunivcity.net, 27.08.2019) тощо.

Отже, класифікувавши весь ілюстративний матеріал, можемо простежити домінантні зоолексеми та структурні моделі командонімів.

	Однокомпонентний командонім	Двокомпонентний командонім
Ссавці (котячі)	«Барс», ЖФК «Пантери», ЖХК «Пантери», «Леви»	«Білий Барс», «Галицькі Леви», «Полтавські Пантери», «Тигри Донбасу»
Ссавці (псячі)		«Вінницькі Вовки», «Крижані Вовки»,
Ссавці (бикові)		«Хмельницькі Бізони»
Ссавці (примати)		«Черкаські Мавпи»
Ссавці (гризуни)		«Дніпровські Білки»,
Ссавці (рукокрилі)		«ВК Барком-Кажани Львів»
Ссавці (ластоногі)		«Запорізькі Моржі»
Ссавці (китоподібні)		«Азовські дельфіни»
Плазуни	«Кобра»	–
Риби	«Катран», «Акули»	«Харківські Акули»
Птахи (соколові)	РК «Сокіл», ФЗК «Сокіл», «Сокіл»	«Харківські Соколи»
Птахи (яструбові)	«Беркут», «Орли»	
Птахи (крукові)	БХК «Ворони»	
Птахи (сивкові)	«Чайка»	
Міфічні птахи	«Фенікс»	

Засвідчуємо, що в процесі творення назв спортивних команд як аматорського, так і професійного рівнів, основу становлять найменування ссавців, більшість яких є хижими, а отже, спортсмени, які уособлюють образ відповідного звіра, наділені схожими характеристиками: бійцівським характером, силою, сміливістю, витривалістю, інколи – агресивністю тощо. Продуктивними є назви ссавців родини котячих. Найпродуктивнішою зоолексеми не виокремлюємо, оскільки одразу декілька зооназв становить основу часто вживаних командонімів. Орнітоніми теж представлені переважно назвами хижих птахів, серед яких найчастотнішим є сокіл.

В однокомпонентних командонімах зоолексема самостійно несе смислове навантаження, виконуючи номінативну та символічну функції. У двокомпонентних розмежовуємо ті, що мають означення в пре- та постпозиціях. Типовішим є вживання прикметника-характеристики перед зоолексемою. Фіксуємо лише декілька прикладів, у яких від назви-зоолексеми залежить неузгоджене означення. Незалежно від структури атрибутивна функція вмотивована тим, що в більшості випадків необхідно вказувати на географічну приналежність команди, тому й знаходимо назви населених пунктів, їх похідні. Рідше до зоолексеми додають такі параметри, як кольори, температуру тощо.

Інша лексика в спортивному дискурсі, яка виконує функцію онімів, представлена менш активно в таких лексико-семантичних групах:

- бренд спортивного одягу – «Puma», «CAT EYE»;
- марки спортивних автомобілів – «Jaguar», «AC Cobra»;
- спортивні видання – «Сокільські вісти»;
- спортивні споруди – льодова арена «Білий Барс» (м. Біла Церква); футбольні стадіони «Буревісник» (м. Кам'янське), «Сокіл» (м. Львів), «Сокіл» (м. Стрий), «Чайка» (м. Київ);
- спортивно-масові заходи – конкурс «Олімпійське лелеченя».

Серед особливостей поданих власних назв виокремлюємо написання визнаних у світі брендів латиницею, а також поодинокі вживання зоолексеми в атрибутивній функції. Решту випадків оформлено та використано за аналогією до командонімів. Наведемо структурно-семантичну диференціацію зафіксованих одиниць.

	Однокомпонентний онім	Двокомпонентний онім
Ссавці (котячі)	«Jaguar», «Puma»	«Білий Барс», «CAT EYE»
Плазуни		«AC Cobra»
Птахи (соколові)	«Сокіл» (2)	«Сокільські вісти»
Птахи (буревісникові)	«Буревісник»	
Птахи (лелекові)		«Олімпійське лелеченя»
Птахи (сивкові)	«Чайка»	

На відміну від власних назв спортивних команд, клубів та аматорських колективів, основу яких творять більшою мірою назви ссавців, оніми на позначення спортивних об'єктів та явищ репрезентовані орнітонімами, які, щоправда, несуттєво поступаються в кількості іншим типам зоологічної лексики.

3. Термінологізація зоолексем у спортивному дискурсі

Функціонування зоологічної лексики як онімів чи засобів вторинної номінації частіше простежуємо в медійному просторі, а пояснення чи вживання спортивних термінів характерніше для наукових і навчально-методичних праць галузі фізичного виховання та спорту. Фахові словники, лекції, навчально-методичні посібники – основні ресурси, де можемо знайти кодифіковані й визначені дефініції таких мовних одиниць. На мовленнєвому рівні термінологія – невід’ємний складник лексики спорту, тренерів і викладачів, меншою мірою – інших категорій осіб, причетних до спорту.

О. Бубела в лекції «Значення та функції гімнастичної термінології» зазначає, що «гімнастичні вправи, за аналогією, порівнювались з тваринами, птахами, геометричними фігурами і називались відповідним терміном (наприклад, «левий крок», «вовчий стрибок», «ведмежий перекид», «ластівка» тощо)¹⁴. Л. Євсєєв, В. Павлов, Т. Дідик у «Словнику основних термінів та понять з теорії і методики викладання легкої атлетики» також наводять декілька термінів із зоологічним компонентом, що найменувають стрибки¹⁵.

Частина загальноновживаної лексики української мови на позначення тварин термінологізувалася, пізніше внаслідок зрушення семантики набула метафоричності та стала позначати в сучасному спортивному дискурсі:

– спортивні снаряди й інвентар – **кінь** (гімнастичний снаряд і шахова фігура), **козел**, **слон**. Напр.: ***Кінь** гімнастичний складається з дерев’яного корпусу, оббитого повстю і обтягнутого вінілісикірою (sportsvit.com.ua); **Козел** гімнастичний з регулюванням по висоті призначений для занять спортом у спортивному залі (sportsvit.com.ua); **Слон** – пересувається на будь-яку кількість клітин по діагоналі (scu.org.ua);*

– технічні прийоми і вправи, що переважно стосуються атлетики та гімнастики:

а) спортивні терміни, утворені від назв ссавців – **ведмежий перекид**, **вовчий стрибок**, **левий крок**¹⁶;

б) спортивний термін, основу якого становить назва сумчастих звірів – **кенгуру**: «**Кенгуру**» – *образна назва стрибків на двох ногах*

¹⁴ Бубела О. Значення та функції гімнастичної термінології. Лекція для студентів І–ІІ курсів факультету фізичного виховання з дисципліни «Гімнастика». Львів, 2006. С. 5. URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/7478/1/7.pdf>.

¹⁵ Євсєєв Л.Г., Павлов В.І., Дідик Т.М. Словник основних термінів та понять з теорії і методики викладання легкої атлетики : навчальний посібник для студентів пед. університетів. 2-е вид. допрацьов. і доп. Вінниця : ВДПУ, 2007. 102 с.

¹⁶ Бубела О. Знач. твір. С. 5.

з просуванням вперед приблизно на один метр з акцентом на роботу стопи¹⁷;

в) спортивний термін, що походить від назви плазуна – **кобра**: **Кобра** (те саме, що кіготь тигра) – удар кінчиками випрямлених сполучених пальців. У цей момент рука схожа на кобру перед кидком¹⁸;

г) спортивні терміни, утворені від назв комах – **гусінь**, **метелик**, що у спортивному дискурсі практикують не дуже часто: *Стиль стрибка «гусінь» – образна назва способу індивідуальної підготовки до відштовхування, під час якого стрибун після пасивного падіння на поштовхову ногу «проповзає» вперед на пружно – зігнутій нозі у «крок»¹⁹; Стиль стрибка «метелик» – образна назва способу індивідуальної підготовки і виконання відштовхування, коли стрибун на останньому кроці розбігу «вбігає у скок» з невисоким замахом стегна та зовсім коротким загібним рухом поштовхової ноги з м'яким торканням-відскоком легко переводить себе «у крок»²⁰;*

– організацію змагань – **змійка**. Напр.: *Розсіювання «змійка» – спосіб жеребкування, при якому командам присвоюються номери відповідно до їх місць, які вони посіли на попередніх змаганнях²¹.*

Отже, у визначених лексико-семантичних групах – «спортивні снаряди та інвентар», «технічні прийоми і вправи» й «організація змагань» – зоолексеми, що охоплюють назви звірів, риб, комах і птахів, стають спортивними термінами як кінцева ланка семантичних процесів загальнонавчального слова → зоологічний термін + зрушення семантики → спортивний термін на основі зоолексеми.

4. Зоолексеми в спортивному жаргоні

Семантичні процеси за участі зоологічної лексики відбуваються не лише в бік термінологізації, коли назви звірів поповнюють спортивну терміносистему. Переважно в розмовному стилі, особливо, що стосується мовлення спортсменів, тренерів і вболівальників, активно функціонує спортивний жаргон.

Як засвідчує Л. Карпець, «ступінь поширення спортивного жаргону і його застосування залежать від деяких визначальних чинників: від

¹⁷ Євсєєв Л.Г., Павлов В.І., Дідик Т.М. Зазнач. твір. С. 26.

¹⁸ Словник термінів та понять зі спортивних дисциплін : навчально-методичний посібник / уклад.: О.О. Момот, Є.Ю. Шаповал, Ю.В. Зайцева, С.М. Новік ; Полт. нац. пед. ун-тет імені В.Г. Короленка. Полтава: Видавець Шевченко Р.В., 2019. С. 96.

¹⁹ Євсєєв Л.Г., Павлов В.І., Дідик Т.М. Зазнач. твір. С. 27.

²⁰ Там само. С. 28.

²¹ Словник термінів та понять зі спортивних дисциплін : навчально-методичний посібник / уклад.: О.О. Момот, Є.Ю. Шаповал, Ю.В. Зайцева, С.М. Новік. С. 92.

віку комунікантів, рівня освіти, родинної/позародинної сфери, територіального чинника, навіть від виду спорту – груповий чи індивідуальний, від можливості/неможливості використання несловесних засобів спілкування»²².

Ю. Струганець у дисертації наводить численні приклади творення назв футболістів і футбольних команд від символіки клубу: **вовки** (ФК «Рома»), **грифони** (ФК «Дженоа»), **дрозди** (ФК «Вест-Бромвіч Альбіон»), **ластівки** (ФК «Брешія»), **леви** (ФК «Астон Вілла»), **летючі віслюки** (ФК «К'єво»), **летючі миші** (ФК «Валенсія»), **лисиці** (ФК «Лестер Сіті»), **морські коники** (ФК «Чезена»), **орли** (ФК «Палермо»), **рисаки** (ФК «Болтон Вондерерз»), **слони** (ФК «Катанія»), **чорні коти** (ФК «Сандерленд») ²³. Серед проаналізованих дослідником найменувань, що стосуються закордонних команд, простежуємо 9 зоолексем, серед яких 8 – назви ссавців, 1 – назва риби, 4 орнітоніми.

Зоологічна лексика на асоціативній основі чи внаслідок словотвірних процесів стає матеріалом для утворення спортивних жаргонізмів і позначає:

– узагальнені назви осіб – **дятел, зебра, слоненя**. Напр.: «*дятел 'поганий спортсмен'*»²⁴, «*слоненята – метальники дисків*»²⁵, «*зебра – суддя*»²⁶;

– найменування діячів спорту – **Бізон** (Андрій Ярмоленко), **Блоха** (Олег Блохін), **Ворона** (Андрій Воронін), **Кобра** (Дар'я Білодід), **Тарангул** (Дані Алвес). Напр.: *Щоправда, швидкість у «Блохи», як згодом вдячні вболівальники охрестили білявого хлопчину, була ого-го* (galsports.com, 11.11.2020); *У підсумку як Ворона, так і Берба опинилися в Англії* (football24.ua, 21.07.2015); *Крім того, у 2019 році «українська кобра», як називають Дар'ю Білодід підтвердила своє звання чемпіонки світу* (radiosvoboda.org, 26.12.2019); «*Барса* підписує контракт з «*Тарантулом*» (footballtransfer.com.ua, 09.06.2015);

– назви спортивного одягу та екіпірування – **зебра, черепаха**. Напр.: «*зебра – одяг судді*»²⁷; *Для спортивних мотоциклів задля більшого захисту підійде кросова черепаха* (uamoto.com, 23.09.2020);

²² Карпець Л. Український спортивний жаргон: структурно-семантичний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова». Харків, 2006. С. 7.

²³ Струганець Ю. Семантика, структура, функціонування футбольної лексики в українській літературній мові початку XXI століття : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова». Тернопіль, 2016. 228 с.

²⁴ Шульга Т. Спортивний жаргон у мові студентів-фізкультурників. *Культура слова*. 2011. № 75. С. 179.

²⁵ Карпець Л. Знач. твір. С. 9.

²⁶ Там само.

²⁷ Там само. С. 8.

– назви команд/гравців команди – **кrotи** (донецький «Шахтар»), **тхори** (харківський «Металіст»), **ховрахи** (мексиканська «Пачука») Напр.: *Італієць врятував українських «кrotів» від голу: «Шахтар» протролив нападника «Ітера»* (patrioty.org.ua, 12.12.2020), *Хоча тхори у першому таймі грали на рівних, але в другому тиск Кобіна і Ко усе переломив* (коментар користувача до публікації на ресурсі ua-football.com, 10.07.2020); *Ну, подивимося ми, як сьогодні відіграють ховрахи* (UA: Перший, 09.12.2017).

Отже, комунікативна ситуація, що виникає між учасниками спортивних подій, сприяє тому, що зоологічна лексика входить до складу жаргонізмів, функціуючи в розмовному та публіцистичному стилях, відповідаючи інтенціям і комунікативним цілям мовців та адресатів.

5. Метафоризація зоологічної лексики в спортивному медіапросторі

Коментування спортивних матчів – це площина для реалізації творчого потенціалу спортивного журналіста. Динамічність, емоційність, видовищність і несподіваність – ті рушії, що мотивують коментатора відходити від нейтрального викладу фактажу й, навпаки, якомога активніше використовувати лексико-стилістичні ресурси для змістового збагачення та більш виразного оформлення прямої трансляції. Відтак цей телевізійний та онлайнвий жанр спортивної журналістики сповнено засобами вторинної номінації, серед них – метафори, що утворені за результатами нашарування поняттєвої сфери спорту й фауни.

Про стилістичний потенціал зоолексем свідчить Т. Гуцуляк, яка проаналізувала назви тварин у «Словарі» за ред. Б. Грінченка. Дослідниця пише: «Значна частина досліджуваних одиниць закріпила переносні значення як окремі лексико-семантичні варіанти, проте в частині слів образний зміст представлений і у відтінках значення, які найчастіше виявляються в порівняльних зворотах, образних вживаннях, стійких сполученнях чи фразеологічних висловах і засвідчують своє функціонування в мовленні»²⁸.

Розглядаючи питання класифікації метафор за семантичною ознакою, Т. Єщенко подає диференційований перелік зоометафор з урахуванням можливих значенневих відтінків, що прямо вказують на представників фауни або дотично на будь-який прояв життєдіяльності звірів. До таких різновидів належать «зоометафори з ключовими

²⁸ Гуцуляк Т. Зооморфні метафори в «Словарі української мови» за редакцією Бориса Грінченка. *Лексикографічний бюлетень*. 2014. Вип. 23. С. 47.

словами – назвами динамічної сфери життєдіяльності тварин, їх звуковимови; зоометафори, які містять назви тварин; зоометафори, які охоплюють слова-конкретизатори індивідуальних властивостей тварин; зоометафори, до складу яких входять слова на означення частин тіла тварин; зоометафори з опорними словами – назвами нерахованих сукупностей тварин»²⁹.

На лінгвокультурних можливостях метафори із зоолексемами в складі наголошує В. Пітин: «Важливою рисою зооморфних метафор є те, що образ тварини, що вибирається для порівняння, спирається на національні стереотипи свідомості, віддзеркалює світогляд, культуру та мовний смак певної епохи»³⁰. Можемо припустити, що для мовлення українських коментаторів буде характерне вживання зоолексики, близької культурі глядачів, що забезпечить вираження та прогнозоване сприйняття реципієнтами задуманого журналістом смислового навантаження й стилістичного забарвлення.

Оснovo зоометафоричної репрезентації спортивних змагань становить низка зоолексем на позначення ссавців. Серед них фіксуємо назви звірів, які вимерли, – **динозавр**, **мастодонт**. В обох випадках коментатор підкреслює за допомогою цих слів авторитет, набутий із часом досвід і цінність у спортивній сфері іменитих спортсменів або тренерів. Напр.: *А це Анатолій Тимошук – ветеран, **динозавр** українського футболу (Футбол 2, 03.06.2016); Олександр Куликов – **мастодонт** українського тренерського цеху – переграє Вадима Шахрайчука, який лише починає свій шлях (XSport.ua, 11.10.2016).*

До назв ссавців, які існують сьогодні, зараховуємо такі, як **засць**, **крот**, **мангуст** і похідний прикметник **кошачий** від зоологічного найменування **кішка**. Напр.: *Вона сьогодні таким собі **зайцем** буде працювати, і всі будуть на неї орієнтуватися (XSport.ua, 06.01.2017); Вони не бачили, що Крістіану Роналду **крота** вбив на футбольному полі, як говорять футболісти, зачепившись носком своєї бутси за газон (ТРК «Україна», 14.06.2016); В **кошачому** стрибку накриває шайбу Власенко (XSport.ua, 12.11.2016); Із реакцією **мангуста** відреагував голкіпер «Витязя» (XSport.ua, 19.10.2016).*

Зоолексеми **вовк**, **кошеня**, **лев**, **тигр** входять до складу порівняльних зворотів, що функційно подібні до зоометафор. Назви хижаків із наведеного переліку мають на меті підкреслити бійцівські риси спортсменів, які вступають у контактну боротьбу за ігровий

²⁹ Єщенко Т.А. Семантико-стилістичні типи метафор: теоретичний аспект. URL: <https://cutt.ly/ag3bpRo> (дата звернення: 22.08.2020).

³⁰ Пітин В.М. Особливості зооморфних метафор у пареміях французької та української мов. *Молодий вчений*. 2019. № 4.2 (68.2). С. 179.

снаряд у командних іграх. Напр.: *Олег Лужний тут бореться, як справжній вовк* (Інтер, 06.09.2003); *Олефіренко б'ється, як лев, б'ється з усіх сил* (XSport.ua, 01.10.2017); *Не найатлетичніший гравець, але б'ється за м'яч, як тигр* (ТРК «Україна», 26.06.2016). На противагу створеним психологічно та фізично сильним образам, назву домашньої тварини доцільно вжити для характеристики невдалої та заслабкої дії на футбольному полі. Цьому сприяє не лише семантика зоолексеми та всієї порівняльної конструкції, а й зменшено-пестлива форма. Напр.: *Ударив по м'ячу Факундо Феррейра, як дівчина погладила кошеня* (ТРК «Україна», 06.12.2017).

Серед метафоричних вербалізаторів виокремлюємо назви порід собак – **бульдог**, **бультер'єр**. Напр.: *Алеш грає в опорній зоні, своєрідний такий бульдог угорської команди* (Футбол 1, 22.06.2016); *Роман Зозуля, якого можна назвати атакувальним бультер'єром* (Футбол, 28.03.2016). Уживання назв бійцівських порід вважаємо не випадковим: маючи міцну хватку, такі тварини не відпускають свою жертву. За аналогією коментатори називають спортсменів, які виступають в амплу захисників – для першого речення, або нападників – для другого. Деякі складніші образи, як-от *Кажуть, що Міхаель Паздан пройшов еволюцію, як-то кажуть, від бультер'єра до професора* (ТРК «Україна», 21.06.2016), потребують зоолексеми для підкреслення фізичного складника, що має з часом якісно перетворитися на досвід.

Значно рідше спортивні коментатори вживають назви гризунів. Ані габарити, ані поведінка цих звірів, як правило, не властиві спорту з його учасниками та характером подій. У зафіксованому випадку з метафоризацією зоолексеми **миша** виникає асоціація між дрібним і рухливим звіром і шайбою, яка, маючи компактні параметри, може набути маневреності та проскочити повз голкіпера. Напр.: *Залітає друга шайба, так би мовити, мишу пускає Лео Бертейн* (XSport.ua, 20.11.2016).

Така ж пасивність характерна для використання назв моллюсків. Утім лексема **равлик** за своїм прямим значенням якнайкраще підходить для опису повільного, неефективного спортсмена. Відзначимо, що таке перенесення за подібністю закріплено в мовленнєвій практиці та не є унікальним для спортивного медіа-дискурсу. Ураховуючи спортивний контекст, відзначаємо помірне негативне стилістичне забарвлення. Напр.: *Жодного равлика у нас на полі* (ТРК «Україна», 14.06.2016).

Поодинокі фіксуємо орнітоніми, що зазвичай метафорично описують швидкість, стрімкість дій спортсмена або ж наполегливість і завзяту боротьбу (у разі вживання назв птахів-хижаків) – **коршун**,

ластівка, стерв'ятник, шуліка. Напр.: *Ластівкою пролетів наш форвард, відгукнувшись на подачу з правого флангу від Олега Лужного, і пробив по воротах* (УТ-1, 20.08.1997); *Там уже кілька шулік кинулося на добивання, кілька шулік у білих футболках угорської команди* (Футбол 1, 18.06.2016). Аналогічне функціонування таких найменувань простежуємо й у складі порівняльних конструкцій. Напр.: *Хунтелар виходив на цей м'яч, як справжній стерв'ятник полює на здобич* (ТЕТ, 24.05.2008); *І Кейт вистрибнув, як коришун, на м'яч налетів* (ТЕТ, 24.05.2008).

Спортивні коментатори для увиразнення репортажу використовують назви комах – **кліщ, метелик, скорпіон.** Напр.: *Захисник... впирається кліщем, м'яч відбирає* (ТРК «Україна, 13.06.2016); *Боровик пустив собі за комірцець метелика* (2+2, 07.05.2016); *Що за валлійські скорпіони на НСК «Олімпійський»?* (ТРК «Україна», 26.05.2018). Дешифрування образних значень свідчить, що найменування комах придатні до називання способу дії, явища голу, гравців.

Отже, зоологічна лексика сприяє тому, що в медіапросторі, зокрема в мовленні спортивних коментаторів, виникають зооморфні метафори (рідше – порівняльні конструкції), що входять до складу не дуже численного у спортивному дискурсі, проте наявного природоморфного типу.

6. Спортивні перифрази із зоологічним компонентом

Виразними елементами спортивних коментарів є перифрази, що найчастіше вживають на позначення суб'єктів змагання – спортсменів або команд. Передумови для появи такої вторинної номінації часто сягають в історію чи дотичні до етнокультурних або територіальних особливостей. Продемонструємо механізм семантичного зрушення в деяких із перифразів.

Тенденцію до вживання зоологічної лексики як перифразів для називання осіб чи збірного поняття всієї команди, переважно футбольної, відзначаємо на мовному матеріалі телевізійних та онлайн-нових прямих трансляцій спортивних змагань. За результатами опрацювання спортивних коментарів ми зафіксували такі зоолексеми в складі описових зворотів, як **барси, вовки, леви, леопарди, ховрахи** (усі – ссавці), **кенгуру** (сумчасті), а до орнітонімів належать **півні**. Оскільки зоологічний компонент найчастіше знаходимо в коментарях матчів національних збірних, уважаємо за доцільне простежити етимологію та символічний зв'язок із культурою відповідної країни, що реалізовано на лексико-стилістичному рівні й в етнолінгвістичній площині.

Атлаські леви, або берберійські леви, були поширені на півночі Африки до початку XX століття. Ще давні римляни використовували їх на аренах у розважальних боях, бо були своєрідною живою зброєю. Перифраз **атлаські леви** стосується спортсменів із Марокко, оскільки гори Атлас знаходяться на півночі африканського континенту й більша їх частина розташована в Марокко. Ми можемо припустити, що спортсменів так називають ще через давню міфологічну символіку: атлаські леви були символом найвищої влади та гідності.

Персидські леопарди – це різновид пантери або, як їх ще називають, пардус. Ця тварина поширена в західній Азії в історичній частині сучасного Ірану, що найменувалася Персією. У літературі існує друга назва цих тварин – іранські леопарди. Напр.: *Так, сьогодні у нас атлаські леви, марокканці, зустрічаються з персидськими леопардами* (Інтер, 15.06.2018).

Французькі півні, або **галльські півні** є одним із символів сучасної Франції. Це найменування пов'язане з історичними подіями, оскільки французи вважають себе кельтськими предками. Латинською омонімічні лексеми і *кельт (галл)*, і *півень* звучать однаково. Крім того, самі французи вважають, що через поведінку півня простежується їх національний характер. Напр.: *Нема Тьеррі Анрі, який є лідером галльських півнів* (UA:Перший, 02.06.2007).

Зоолексеми-символи країн, що виникли в культурному просторі й мають загальноприйнятій смисл, разом із власними географічними назвами утворюють найменування представників національних збірних. Напр.: *Французькі півні ніяк не можуть клюнути австралійську кенгурушку* (Інтер, 16.06.2018). Використання назв держав в атрибутивній функції лише підсилює асоціацію.

Атрибути клубної символіки, які частково можуть входити до назв команд, стають узагальненим найменуванням представників відповідного спортивного клубу. Це актуально для таких команд Української хокейної ліги, як «Білі Барси», «Крижані вовки». Напр.: *Вкидують барси шайбу до зони суперників* (XSport.ua, 01.11.2017); *Першу свою атаку намагаються провести вовки* (XSport.ua, 10.10.2017). Останні наведені приклади демонструють близькість механізмів утворення спортивних перифразів і спортивних жаргонізмів. Відмінністю є стилістичне забарвлення, що в другому випадку сильніше тяжіє до розмовності.

Отже, виявлена дослідниками тенденція до перифрастичного найменування футбольних клубів назвами тварин має продовження в сучасному медіадискурсі. Цей тип вторинної номінації особливо актуальний для національних збірних, де в основу додаткових назв покладено зоолексему, що асоціюється чи символізує культуру

відповідної країни. Якщо ж ідеться про баскетбольні, футбольні чи хокейні клуби, то мотивацією до такого називання може стати командонім із зоолексею в складі.

ВИСНОВКИ

Спортивний дискурс створює умови для зрушення семантики зоолексем, що тягне за собою низку змін на лексичному та стилістичному рівнях. Як засвідчує проведений аналіз, зоолексика часто виступає як оніми, терміни, жаргонізми, метафори, перифрази, входить до складу порівняльних зворотів, характеризуючи спортивні події.

У процесі аналізу інформаційного наповнення спортивного медіапростору, наукової та навчально-методичної літератури в галузі фізичної культури та спорту, ми виявили й класифікували низку зоолексем, що в спортивному дискурсі виконують нові функції: командоніми (ссавці – «Азовські дельфіни», «Барс», «Білий Барс», «Вінницькі Вовки», «ВК Барком-Кажани Львів», «Галицькі Леви», «Дніпровські Білки», «Запорізькі Моржі», «Крижані Вовки», «Леви», ЖФК «Пантери», ЖХК «Пантери», «Полтавські пантери», «Тигри Донбасу», «Хмельницькі Бізони», «Черкаські Мавпи»; плазуни – «Кобра», риби – «Акули», «Катран», «Харківські Акули»; птахи – «Беркут», БХК «Ворони», «Орли», РК «Сокіл», «Сокіл», ФзК «Сокіл», «Фенікс», «Харківські Соколи», «Чайка»); власні назви інших спортивних понять (ссавці – «Білий Барс», САТ ЕУЕ, «Jaguar», «Puma»; плазуни – «АС Cobra», птахи – «Буревісник», «Сокіл» (2), «Олімпійське лелеченя», «Чайка» (зокрема, похідні прикметники – «Сокільські вісти»); жаргонізми (ссавці – Бізон, зебра, кріт, слоненя, тхір, ховрахи; комахи – Блоха, Тарангул; птахи – Ворона, дятел; плазуни – Кобра, черепаха); терміни (ссавці – верблюд, кінь, козел, слон (зокрема, похідні прикметники – ведмежий, вовчий, левовий); сумчасті – кенгуру; плазуни – змійка, кобра; комахи – гусінь, метелик); метафори та порівняльні звороти (ссавці – вовк, динозавр, заць, кошеня, крот, лев, мангуст, мастодонт, тигр (зокрема, бульдог, бультер'єр); гризун – миша; молюски – равлик; комахи – кліщ, метелик, скорпіон; птахи – коршун, ластівка, стерв'ятник, шуліка); перифрази (ссавці – барси, вовки, леви, леопарди; сумчасті – кенгуру; птахи – півні).

Загалом виявлено, проаналізовано та проілюстровано понад 80 різнотипних уживань зоолексика в спортивному дискурсі, а якщо врахувати надбання попередніх дослідників, то число таких випадків перевищить 100. Якісна характеристика демонструє високу продуктивність назв звірів (найчастіше – ссавців), а також птахів, зрідка – молюсків, риб і комах. Усе це дає підстави для обґрунтування

теоретичних праць, у яких висвітлено питання зрушення семантики зоолексем і відповідну реалізацію цих мовних одиниць у нових функціях.

АНОТАЦІЯ

Дослідження присвячено аналізу зоологічної лексики, ужитої в українськомовному спортивному дискурсі. Визначено нові функції, що виконують зоолексеми внаслідок зрушення семантики від фауни як сфери-джерела до спорту як сфери-цілі. Серед ілюстративного матеріалу, зафіксованого у публіцистичних, наукових і навчально-методичних текстах, виокремлено оніми, терміни, жаргонізми, метафори, порівняння та перифрази із зоолексемами в складі. З'ясовано причини переходу слів із прямим значенням у статус засобів вторинної номінації, а також стилістичні можливості, що можуть додатково бути реалізованими в спортивному дискурсі. Зафіксовані зоолексеми, які включають назви ссавців, гризунів, плазунів, молюсків, а також риб, птахів і комах, проаналізовано в контекстах, сформульованих спортивною спільнотою, журналістами, вболівальниками. У результаті опрацьовано понад 80 зоолексем, що позначають спортсменів, команди та клуби, вправи та прийоми, організації та споруди, предмети й інвентар тощо. Визначено, що в спортивному дискурсі перевагу надано назвам ссавців, часто вживають орнітоніми, а за стилістикою доречно використовувати найменування хижаків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бачкур Р.О. Структура словотвірної парадигматики українських назв тварин та рослин : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова». Івано-Франківськ, 2004. 228 с.

2. Бубела О. Значення та функції гімнастичної термінології : лекція для студентів I–II курсів факультету фізичного виховання з дисципліни «Гімнастика». Львів, 2006. 25 с. URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/7478/1/7.pdf> (дата звернення: 22.08.2020).

3. Гоца Н.М. Зоонімічна лексика як засіб репрезентації гендерних концептів у афро-американському жіночому романі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2013. Вип. 38. С. 10–14.

4. Гуцуляк Т. Зооморфні метафори в «Словарі української мови» за редакцією Бориса Грінченка. *Лексикографічний бюлетень*. 2014. Вип. 23. С. 45–54.

5. Євсєєв Л.Г., Павлов В.І., Дідик Т.М. Словник основних термінів та понять з теорії і методики викладання легкої атлетики : навчальний посібник для студентів пед. університетів. 2-е вид. допрацьов. і доп. Вінниця : ВДПУ, 2007. 102 с.

6. Єщенко Т.А. Семантико-стилістичні типи метафор: теоретичний аспект. 2010. URL: <https://cutt.ly/ag3bpRo> (дата звернення: 22.08.2020).

7. Карабута О.П. Лексико-семантична і словотвірна структура зоологічних назв сучасної української мови : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова». Запоріжжя, 1997. 209 с.

8. Карпець Л. Український спортивний жаргон: структурно-семантичний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова». Харків. 2006. 19 с.

9. Карпіловська Є., Кочерга О., Мейнарович Є. Семантична дивергенція українських термінотворчих моделей у природничих науках. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2006. № 559. С. 3–6.

10. Карпова В. Назви тварин та слова на означення пов'язаних з ними понять у мові пам'яток XIV–XV ст. *Питання історії української мови*. Київ : Наукова думка, 1970. С. 26–52.

11. Лобур Н. До характеристики зооморфізмів (на матеріалах української та чеської мов). *Проблеми слов'янознавства*. 1999. Вип. 50. С. 102–106.

12. Міхєєва Т.І. Зооморфізм у термінологічній системі української мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2017. № 27 (1). С. 19–21.

13. Ніколашина Т. Зооморфізми в жаргонно-сленговій комунікації *Eslavistica Complutense*. 2008. № 8. С. 125–133.

14. Пітин В.М. Особливості зооморфних метафор у пареміях французької та української мов. *Молодий вчений*. 2019. № 4.2 (68.2). С. 178–181.

15. Радзійон В. Власні назви баскетбольних, гандбольних і волейбольних команд у німецькій мові: структурний та мотиваційний аспекти. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»* : збірник наукових праць / Херс. держ. ун-т. Випуск 31. Херсон : ХДУ, 2018. С. 57–62.

16. Словник термінів та понять зі спортивних дисциплін : навчально-методичний посібник / уклад. : О.О. Момот, Є.Ю. Шаповал, Ю.В. Зайцева, С.М. Новік ; Полт. нац. пед. ун-тет імені В.Г. Короленка. Полтава : Видавець Шевченко Р.В., 2019. 147 с.

17. Струганець Ю. Семантика, структура, функціонування футбольної лексики в українській літературній мові початку ХХІ століття : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова». Тернопіль, 2016. 228 с.

18. Тодор О.Г. Метафори-зооморфізми у складі синонімічного ряду. *Культура слова*. 1993. Вип. 44. С. 68–71.

19. Шульга Т. Спортивний жаргон у мові студентів-фізкультурників. *Культура слова*. 2011. № 75. С. 177–180.

20. Богущкая А. И. Наименования фауны в лексико-фразеологических единицах украинского языка (названия птиц) : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.02 «Украинский язык». Ужгород, 1985. 25 с.

21. Герд А.С. Формирование терминологической структуры русского биологического текста. Ленинград : Изд-во ЛГУ, 1981. 112 с.

22. Рукина Э.П. Структурно-семантические наименования австралийской орнитофауны : дисс. ... канд. филол. наук. Киев, 1975. 190 с.

Information about the authors:

Karabuta O. P.,

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Ukrainian Philology
and Journalism

Kherson State University

27, Universitetska str., Kherson, 73000, Ukraine

Mandych T. M.,

PhD Student at the Department of Ukrainian Philology and Journalism

Kherson State University

27, Universitetska str., Kherson, 73000, Ukraine